

Verklaringhe ende Utschrift des Duer-
luchtighsten, Hoochgeborenen Vor-
sten ende Heeren, Heer Willem,
Prince van Oranien ect. ende
zijner Exellentien nootsake-
licken Defensie teghen den
Duca de Alba ende zijne
grouwelicke tyrannie.

P s a l m X C I I I

Sy vergaderen hemlieden teghen tleven der Ghe-
rechten ende veroordeelen dat onschuldige bloet.
Maer die HEERE sal mijn Toevlucht zijn ende mijn
Godt, die stercke mijnder hope.

Die sal hemlieden haer schalckheyt verghelden ende
sal se duer haer eyghen boosheydt vernielen; Jae
vernieten sal se die HEERE onser Godt.

G H E D R U C K T I N T J A E R O N S H E E R E N
M. D. L X V I I I.

ALLEN DEN GHENIGEN VAN WAT STATE, DIGNITEY ende Wesen die zijn, die desen onsen openen Brief ende Utschrift voorcoemt, Gheven wy Willem, van Gods ghenaden Prince van Oraengien, Grave van Nassaw, Catsenelleboghden, Vianen, Dietz, Bueren ende Leerdam, Vrijheere tot Breda etc., beneven onse Recommendatie naer den heesch eenes yghelicken Staets, behoorlicker dienst, met vriendelicken ende gonstigen wille hier met te kennen, dat:

Hoewel onser bedencken sonderlinghe niet van nooden is int breede te verhalen, wat oorsake ons ende onser medeghenooten beweecht heeft, al evenwel niet uut lust, maer veel meer uut onvermijdelicken ende bedwongen oorsaken voor te nemen die Defensie ende teghenweere tegen den Duca de Alba, zijnen aenhangeren ende bloetdorstighen hoop ontamelicke ende te veel grouwelicke ongehoorde handelinghe tot nu toe gebruyckt in den Nederlanden; niet twijfelende, dat een yghelicker liefhebber des Rechts ende Eeren, dien onsen vredelicken gemoet ende affectie bekent is ende ooc daer beneven, wat wy in den voorledenen Nederlantschen oproer ende tumult met lijf, goet ende bloet tot profijte der Coninglicker M. uut Hispanien, onsen aller genadichsten Heere so getrauwelicken ende neerstich gesocht, gedaen ende gehandelt hebben; wat men oock hier en tegen met confiscatie ende enthaldinge onser lants, lieden, have ende goedingen, oock met smadelicke Proclamation ende veel ongehoorden Iniucijs tegehen ons weynigher dan met Recht met ghewelt gheoeft ende voorghenomen heeft, sullen ons genoechsamen ontschuldighen ende gheexcuseert houden, sonder eenich breeder bericht, in onser teghenwoordigher, nootsakelicker, redelicker, Christelicker, toeghelatene ende onver-

---

den ghenigen = Deze tekst is sterk Duitsch gekleurd; doch een zuiverder Nederlandsche uitgave is niet bekend.

bedwongen = noodgedwongen.

ontamelck = ongepast.

enthaldinge = onthouding.

oeven = oefenen.

mijdelicke Defension ende nootweere, die wy voorghe-
 men hebben ende met Gods hulpe hopen te vervolgen; voor-
 nemelick God den almachtighen ter eeren ende tot ver-
 breydinge sijnes heyligen ende alleen salichmakenden
 woorts ende oock der Coninglicker M. ende zijnen landen
 ende ondersaten der Roomscher Keyserlicker Majestejt,
 onseren allerghenadichsten Heere, zijnen allerlieftsten Sone
 ende andere successueren, die aen die voorschrevene lan-
 den toecomende gherechticheyt pretenderen; ende tot
 afstellinghe ende vernietinghe der ongehoorder schricke-
 lijcker ende meer dan Barbarischen dolheyt ende Fureur
 des Duca de Alba ende zijnes aenhangs, die sy eenen tijt
 herwaerts in den Nederlanden teghen die aerme, onbe-
 schuldighe Christenen gebruyckt hebben;

Soo heeft ons nochtans raetsaem ende nootsakelick ghe-
 docht in desen openen Uutgeschrijfte te verclaren, tot
 meerdere ende grondelicker onser onschult ooc te ver-
 mijden alle Suspicien der Rebellion (die wy doch die dagen
 onser levens gehaet ende ghevloten hebben) die onver-
 mijdelicke oorsaken, daer duer wy ende onser medege-
 noten Heeren ende vrienden tot deser onvermijdelicker
 Defension nootwendich ghedwonghen ende beweecht zijn
 gheworden.

Ende int eerste wy meynen, dat eenen yegelicken open-
 baer ende onverborgen is, in wat manier duer sonderlicke
 practijcke des Cardinaels van Granvella ende andere ghoet
 ende bloetdorstighe lieden, die onder den pretext ende
 tshijn der beroemter Catholischer Religion niet die eere
 onser eenighen Salichmakers des Heeren Christi ende die
 Coninlicke Majestejt zijner landen ende onderdanen wel-
 vaert en soecken, maer haer eyghen profijt ende weerlicke
 pomperie met onderganc ende verdueringhe van anderen,
 onschuldigen lieden; daer uut ten lesten voortghecomen

---

pretendeeren = begeeren.
 weerlicke = wereldlijk.
 pomperie = praal.

is, dat die hoochbeswaerlicke Inquisition ende onchristelicke executions Mandaten, niet teghenstaende dat wy ende andere onse Mitordens broederen, die selve uut onderdanighe, ghetrouwe meininghe seer ontraden hebben, besorgende den grooten jammer ende ellent, die alreeds daer uut ghesproten was ende noch breeder volghen mochte ende daer voren seer onderdanichlick ende vriendelick ghebeden, nochtans is die selve in die Nederlanden voorledener tijt ingebracht, introduceert ende aengerecht geweest. Daer uut gevolcht is, dat onder den schijn sulcker Inquisition in sommige jaren herwaerts die Inquisitores, Hipocrieten ende beroemte geestelicker teghen die aerne onschuldige Christenen, die begeeren te leven nae die reyne leere des Evangeliums schrickelick ende ellendichlick daer teghens gheprocedeert ende ghehandelt hebben met confiscatie harer have ende goeden, met marterizeren, pijnighen, branden, verdrencken, hangen, van een ander trecken, verghiften, heimelick richten, met verjaghen in allendicheyt ende met veel ander desghelijcke schrickelicke tormenten.

Welcke tyrannye ende vervolginghe noch ter tijt niet alleen int alderminste versoet ofte ghemindert en werdt, maer sichtent die ongheluckighe aencoemste des Duca de Alba in den Nederlanden van daghe te daghe vermeerderd, soo dat alsulcke onmenschelicke, onchristelicke ende ongehoorde executions, marterye ende lijden teghen die aerne lieden voorgenomen werden, dat met rechte niet alleen die Christenen, maer oock die Turcken ende Heydenen een metlijden met henlieden behooren te hebben. Ick swijge wat voor onsprekelicke schande, laster ende oneerlijcheyt van des Duca de Alba Krijchslieden, die hy onder hem heeft, daghelijcks ghedaen werden, die eenen yghelicken eerlicken Man niet weinigher dan die doot selfst aen

dat = de zin is anaoluth.
beroemt = berucht.
sichtent = sedert.

den zijnen te siene ende te hooren, beswaerlick ende becommertick zijn moeten.

Ende naedenmael sulcke onchristelijke ende onmenschelike handelinghe van den Duca de Alba, zijnen aenhanck ende bloetdorstigen hoop gehandelt ende voorghe-nomen werden tegen zijne Co. Majesteit ende den staten des Nederlants opgerechten, statelicken, geseghelden contract, obligation, beloften ende verbindinghe; ja oock tegen zijne Majesteit selfs Jurament ende Eedt, so is daer duer genoechsaem te verstaen gegeven, dat die van Alba niet alleen misbruyct dat bevel, dwelc hy van zijne Majesteit ontfanghen heeft, ten achterdeele ende verdervinghe zijnder Majesteit, sijnen getrouwen landen ende lieden ende principalicken duer dese grouwelicke Tyrannye; maer oock dat hy sulcx uut hem selven duer zijne goet ende bloetdorsticheit voorgenomen ende gedaen heeft. Dwelck voorwaer tegen zijne M. meyninge ende willen is, als befaemt zijnde voor eenen goeden ende milden Coninck, wiens herte, sin ende gedancken sonder twijfel noyt sulckes gedacht noch gemeynt heeft, veel te min, dat men alsoo plat teghen zijne Majesteits Jurament handelen soude. Soo dat teghen sulcke onchristelicke ende onmenschelike handelinghe, sichtent dat den vrijen Toeganck tot zijne Majesteit door venijnige practijcke der vianden benomen is, nu voort aen gheen ander middel noch wech en is die selve te wederstaen dan duer die gheoorloefde defension ende tegenwere by allen Rechten toegelaten.

Want hoe wel dat hier te voren die Hertoginne van Parma, datmaal sijne Majesteits Gouvernante in die Nederlanden, die Predication des Goddelicken woorts (op dat het nakende perijckel ende ongeluck in die Nederlanden verhindert mochten worden) toegelaten ende geacordeert hadde met troost, dat teghen die ghenige, die de Prekinghe ghehoort hadden oft hooren souden niet quaets ofte be-

statelike = bestendige.
veel te min = veel minder.

swaerlicx ghetraecteert oft voorghenomen soude werden; dat welck wy oock na tbevel der voorschreven Hertoginne alomme so verde ons Gouvernement streckt, hebben doen publiceren ende uutcondigen ende daer en boven hebben ons verbonden ende verobligiert, dat men den onderdanen dat selve soude vastelick ende onverbrekelick halden.

Ende niet teghenstaende deses heeft die voorschreven Duca de Alba met sijnen aenhanck eerstlick veel goetherdighe, getrouwe Vasallen ende Onderdanen sijnder Majesteit ghedwonghen te vertrecken ende een groot getal alleen om dier oorsaken wille, dat sy sulcke prekinghe ghehoort hadden ende om dat sy henlieden geaffectioneert ende begeerlick toonden, desghenigen wat sy bevonden met Gods woort accorderende. Hebben desselvighen ghelijcken oock, naer uitghegane pretense van gheender weerden ende tegenrechtlicke daghinghe sonder te observeren den gewoonlicken ende rechtlicken voortganck, ter confiscatie ende neminghe van haer lieder have ende goeden gheprocedeert, die selvighe oock de facto, doch onder den schijn des rechttes, also metter daet ghenomen.

Daer en boven hebben sy oock onuutsprekelicke veel goede, aensienlicke ende statelijcke lieden om der Religien wille met Stranghen, Vier ende Sweert ende anders met schrickelicke tormenten seer barmlicken, onschuldlicken, ja bloetdorstiger ende meer dan Tyrannische wijze opentlick ende heymelick doen rechten; sommige in harde gevanckenissen sterven ende verderven laten, sommige oock so seer doen pijnigen, torqueren ende marteren, dat sy nae veel onghesoorde langhe duerende pijn gheleden hebbende, haer leven sonder oorsake ende schult hebben moeten endighen; ghelijck sy oock noch daghelijcx ende sonder ophouden sulcke ende diergelijcke schrickelicke ende Tyrannische Executiones tot endelicken onderganck ende verderven des gheheelen landes ende principalicken

begeerlick = begeerig.

desselvighen ghelijcken = desgelijks.

Stranghe = touw.

tot utroeyinghe der armer bedruckter Christenen, welck ghetal seer groot is in die quartieren, te doen voorgenomen hebben.

Ende ten dien effecte hebben sy in corter voorledener tijt allen Steden duer die gantsche Nederlanden een groot ghetal van die ghenighe, die sy om des Gheloofs wille suspect hielden uut haren huysen ende van haren bedde op eenen nacht te ghelijcke doen halen ende gevangen wech doen voeren; alles tegen die Privilegien, Wetten, Contracten, Verbontenissen ende Vrijheden, die zijne Majesteyt selfs (als boven gheseyt is) met henlieden ingegaen, opgericht ende bewillicht, gelooft ende ghesworen heeft.

Ghelijckerwijs sy dan ooc tot grooten prejuditien, verminderingen ende achterdeel der voorseyde Privilegien, Contracten ende Vrijheden voortvaren ende met ghewelt procederen (als boven geseyt is) metter confiscation der goedingen, doende haer welbehaghen ende ghevallen met den gevangenen; de selve oock moetwillichlyck trackterende ende daerenboven applicerende ende henselven toeeyghenen sulcke verjaechde, verstovene, teghens Recht ende gewoonheyte gecondemneerde ende veroordeelde goedingen. Waer duer sy dan die voorghenoemde landen (de welke sy gheheel goetwillich in bewijsinghe harer onderdaniger ghehoorsaemheyte jeghen die Conincklijke Majesteyt als haren ordentlicken Landsheeren) sonder eenich wederstant op- ende aengenomen hebben in die uuterste dienstbaerheyte ende daer en boven in onsprekelicken jammer, noot ende ellende gebracht hebben ende sonder twijfel noch verder brenghen sullen, ten sy, dat haerlieder goet- ende loetdorstich voornemen verhindert ende gebroken werdt; niet achtende die onderdanige groote trauwe, die dese Nederlanden sijne Conincklijke Majesteyte ende

moetwillichlyck = naar luim.

verjaechde = analogievorm naar verstovnen; goederen van verjaegden en overlidenen.

sy = lens sijn (regel 23).

ordentlick = wettig.

sijnen lieven Heer vader wijlent Keyser Carel hoochloflicker memorien int goedich ende onverdrietic uitleggen van so veel statelicke ende notabele contributiën, die daer beloopē tot een deel van veel Millioenen Gulden ende een ontellicke somme ghelts ende sonderlinge tot den letsten ende nieuwelicxsten krijghen ende oorlogen so seer goetwillich utgheleyt ende gegeven hebben in die veertich Millioenen Guldenen. Boven dien so hebben sy noch cortelick gheboden te geven in die dertich mael hondert duysent guldenen, alleen dat henlieden mocht vergunt werden die Predicatie des Godlicken woorts ende Exercitium Religionis na de Schriften ende meyninge der Propheten ende Apostelen.

Hoewel oock zijne Coninklike Majesteyt hier te voren, duer solliciteren ende goeden berichte der Hoochghenaemter Gouvernante allen den Heeren ende Edeldom te samen toegheseyt ende beloëft heeft ende dat duer de Supplication ofte Requeste by hemlieden overghegheven aen de Gouvernante voorsz. om die Inquisition ende Executions Mandaten af te stellen, dat sy hemlieden daer voor niet besorgen noch bevreesen souden, so is nochtans daerentegen openbaer ende claer, dat nu onder die grouwelicke Domination des Duca de Alba tegen de uitdruckelicke belofte zijner Majesteyt, ja ooc tot spot ende verachtinge der selver beloëften sommighe notabele personen, die hemlieden geheel verlaten hadden op die vertroostinge zijner Majesteyt ende der gewesener Gouvernante, in die ghevanghenisse geworpen ende, die selve ghevangenen, oock tgoet van den verloopenen persooenen sonder eenich onderscheyt der Religie met ghewelt teghen alle Rechten, gewoonheden, Ordeninghen ende Statuten gheconfisquiërt; so dattet schijnt, dat men ten lesten niemant verschoonen sal, hy sy van wat Religie hy will, als sy slechts yet te verliesen hebben.

Ende al ist, dat wy voor onsen persoon den tijt onser

bevolen Regiments, ja oock den tijt onser verstandighen ouderdoms ter Werelt niet hoogers en hebben geacht dan dat dagelicx gepland ende verhooght mochte worden zijne Majesteys Authoriteyt, Ghewelt, Macht ende Vermoghen; ende dat zijne M. Landen ende Lieden in vrede ende ruste toemenen ende gedijen mochten; daerbeneven dat alle sorgelicke schade ende perijckel so veel menschelick ende meughelick ware van zijne M. Landen ende Onderdanen afgekeert ende beschermt mochten werden; als wy ooc datselve eenen langen tijt metter daet bewesen hebben, al ons goet ende haven daer voor te pande stellende (doch sonder roemen gesproken) ende niet te weynigers ons lijf ende leven in groot perijckel ende dangier daer voor gestelt hebben; soo heeft men doch desen niet teghenstaende ons soo wel als anderen onschuldighen Persoonen hooch ende nederen Staets op een partijsche ende van gheender weerden Citation ende gheheel smadelicke Proclamation onder den schijn, als oft wy naer der Coninlicker Majesteys in Spaengien Superioriteyt ofte Hoocheyt souden gestaen ende Crimen Rebellionis begaen hebben, sonder eenige voorgaende genoechsamen onpartijsche, rechtelicke bekentenisse alle onse landen ende lieden, have ende goedingen met gewelt geconfisquiert ende ingenomen, de welcke ons noch op den dach van heden met verboden ghewelt teghen alle natuerlicke, gheestelicke ende weerlicke Rechten onthouden zijn. Ende is ooc wel te verwonderen met wat onbeschaemde vermetenheyte onse Teghenpartije dorven proponeren, als hadden wy naer Coninlicker Majesteyt Hoocheyt ende Superioriteyt gestaen ende ons tot een Heere der Nederlanden te maken souden verstaen hebben. So doch contrarie sonder eenighe vordere ontschuldiging hier uut claerlicken te merken is, die wijle wy (om alle suspicie te benemen) vrijwilllich geresigneert ende overgegeven hebben ons bevolen Regiment in Hollant,

bevelen = opdragen, toevertrouwen.

ghewelt = sonderseinitheit.

vermoghen = macht.

Seelant ende Utrecht, oock die principaelsten Steden ende Vastingen der plaetsen die wy in onsen handen hadden, goetwillich verlaten; ende wy zijn niet heymelic, maer oentlick in die Duytsche landen getrocken, op dat wy aller beschuldige ende suspicie ontledicht zijn mochten.

Het welcke wy voorwaer niet en souden ghedaen hebben, hadde ons gemoet, meeninge oft voornemen tot Rebelle (als ons onse misjonstige tot verschooninghe van haerlieder Tyrannich ghewelt met onwaerheynt beschuldighen) gheneicht gheweest. Ende daeromme moghen wy niet alleene wel lijden, maer wy bidden oock (voor een breeder verclaringhe der waerheynt) dat die principaelste Capiteyenen, Officiieren, ende Bevelhebbers der Steden, Vastingen ende Sloten, die ons in tijden van onsen Gouvernemente bevolen zijn geweest dat sy met diligentie ondervraecht ende verhoort werden oft sy ooc van ons oyt int aldercleynste versocht zijn gheweest, dat sy ons eenighe Steden, Vastingen ofte Sloten tot ons selfs particulier profijt ende voordeel ruymen, overleveren ofte toeeyghenen souden. Gelyck wy niet alleene van desen puncten, maer van den geheelen Nederlantsche saken in onse Excusation schrift, die wy nieuwelicken in drucke hebben laten utgaen breeder bericht ende aenwijsinghe gheven.

Dat wy nu dan voor onse menichfuldighe, onderdanighe, trouwe ende nuttelicken dienst, die wy syne Majesteynt onghespaert lijf ende levens, goets ende bloets (sonder beroemen geseyt) ghedaen hebben ende noch in toecomender tijt voorder van herten gheneycht zijn te doene met sulcke lettelicke, smadelicke beschuldige (daer door ons voor Godt ende der Werelt onrecht gheschiet) ende oock, dat wy met so subtile ende ontrouwe practijcken van onsen misgunstighen aenghegrepen werden, is ons voorwaer (als een yeghelick eerlick ende onpartijger by hemselven lictelick bedencken can) seer bekommerlick ende seer smertelick om hooren.

Van welke voorseyde ende veel andere meer ontallicke Tyrannische ende noytgehoorde ghewelts handelinghe onse teghenpartije met haerlieder aenhanck noch niet versaet en zijn; maer sy hebben over sommige weken tot noch meerder verclaringhe ende genoechsamer bewijs van haren Onchristelicken, Vyantlicken ende Onmenschelicken vorenemen onsen lieven Sone, den Grave van Bueren, niet aensiende syne Jonckheyt ende bekensame openbare onschult, van Leuven wechgenomen, (daer wy hem ghestelt hadden om te studeren, opdat hy syne Majesteyt in toecomender tijdt so veel te nutter ende beter dienen mochte) in meyninge hem naer haren moetwille naer Spaengien te senden, dwelc ooc geschiet is.

Boven dien heeft de voorseyde Hertoge van Alba tot noch meerder bewijs synes Tyrannischen ende Bloetdorstigen gemoets in corter tijt voorleden omtrent sestich van den Edeldom ende andere notable rijke Borgers ende Coopliden te Brussel ende noch een ontellicke menichte uut anderen Steden haerlieder have ende goedingen gecconfisquiert ende inghenomen ende Bloetdorstiger ende Moordischer wijze sonder eenige redelicke oorsake doen dooden ende rechten, waer door hy pretendiert den geheelen Edeldom ende Adler uut te royen ende vernielen.

So en is hy doch hier aen niet versadicht worden, maer heeft die twee Heeren ende Oordens Ridderen, wijlent den Graef van Egmont ende den Grave van Hoorne, saliger gedachtenisse, niet teghenstaende dat sy hier te voren wijlent Keyser Caerlen hoochloflicker ghedachtenisse in soo veel Tochten ende nu oock syne Conincklicke Majesteyt van Spaengien selve in so veel jaren herwaerts met swaren costen ende perickel des lijfs naer haerlieder uuterste vermoghen (als dat selve openbaer ende een yeder bekent is) trouwelick ende wel ghedient hebben, onverhoorter sake ende sonder eenich voorgaende gewoonlick

Proces, so wel tegen die natuerlicke ende Goddelicke als oock tegen die ghemeene beschrevene Rechten, Rijcx, Afscheyden, Ordonnantien ende Statuten den vijftien der naest voorledener Maent Junij in gelijcke maniere, Tyrannich ende bloetdorstigher wijze met den Sweerde doen rechten ende tot noch meerder versmaetheyt ende spot niet alleen voor die gherichte Heeren, maer oock voor haer Statelicke, notable vrienden naer die excutie haer Hoofden op staken ofte gafflen sommighe uren lanck tot Spectacle eenes yegelicken heeft doen oprechten.

Daertoe so haest sulcke schrickelicke Executie geschiet was, zijn wederom omtrent twee hondert personen ghevanghen ghenomen gheweest.

Welcke onuutsprekelicke ende by allen volcken te voren noyt gehoorde Tyrannie, vervolginge ende dolheyt des voorsz. vervolgers des Duca de Alba sulc een vreesse by eenen yegelicken veroorsaect heeft, dat in corter tijt herwaerts een groot getal lieden so wel van eender als van der ander Religion (uut vreesen, dat sulcke Tyrannie tegen yder eenen sonder eenich onderscheyt der Religien vorgekomen wert) uut den lande hebben moeten wijcken.

Ende heeft hem die voorsz. Duca de Alba opentlicken vermeten, dat hy niet alleene ons, maer oock alle die ghenige, die zijn Tyrannie (door Gods hulpe) ontvliet, binnen tRijcke ende voorts alomme soecken sal ende nae zijn uuterste vermoghen heymelick ende opentlick oock tot op haerlieder Bedde toe vervolghen wil, ghelijck als ons daghelicx daer van menichfuldighe waerschouwinghen voorcomen.

Dewijle nu uut deses alles genoeghsaem te verstaen is, waer toe des Duca de Alba ende synes goet- ende bloetdorstighen meyninge, intencie ende voornemen streckt: te wetene om niet alleen ons ende andere onser met Heeren ende Staten, maer ooc alle goethertige lieden, edel ende on-

edel sonder eenich onderscheyt om onser alle tijtelic goet, dat God ons verleent heeft, ende oock om onse eere, lijf ende leven ende daer toe noch verder door eyndelicke uuroeyinge, verdruckinge ende vernielinge der rechter leeren des Evangeliums ende door inplantinge harer Papistischer Religion, Afgoderie ende Grouwel tot verlies onser sielen ende des eeuwighen goets (dewelck toch boven allen tijtelicken te achten is) te brenghen, meynen ende voorghe-nomen hebben. Ende naar dien wy kleine hope verwach-tende zijn, dat zijne Conincklike Majesteyt volgende syne aengeborene natuerlicke ende befaemde sachtmoedicheydt noch ter tijt eenich regard daer op nemen sal, aenghe-merckt dat onse teghenpartie haer niet gheschaemt en hebben deur haerlieder listiger practijcke zijner Majesteyt te bewegen tegen synen eygenen eenigen Sone, den Prince van Spaengien, om den selven in ghevanckelicke bewa-ringhe te houden, daerom wy ende andere bedruckte veel min yet goets van hem verwachten, aengesien dat ons aller onderdanich schrijven ende Claechbrieven syne Coninck-licke Majesteyt niet trouwelick overghegeven werden noch ooc ons eenige sekere audiencie geaccordeert wert.

Volgende desen so zijn wy ende daerbeneven onse met- verwante Heeren ende Vrienden beweecht worden van wegen ons selfs ende oock tot hoochnootlicken beschermen ende onderhoudinge der Nederlanden ende sonderlinghe oock der Roomscher Keyserlicker Majesteyt, onseren aller- genadichsten Heere, synes Keyserlicken Majest. allerlief- sten sone, ende dies hebbende Interest ende toecomende Recht ende ten laetsten tot profijt ende welvaert des ge- heelen Rijcx, ooc door clagelick versoeck van veel syner Majesteyts gehoorsame onderdanen in den name Gods, voor de handt te nemen dese onse Defensie ende ghedwon- gene tegenweere teghen den Duca de Alba ende synes aen- hanx onmatich ende onchristelick beginnen ende rasen; ende dat uut een Christelick metlijden ende compasie, als wesende den eenigen ende uutersten middel, na dien dat

alle ander gheproefde manieren met soeticheyte ende goetheyte te vergheefs zijn gheweest, hoe wel wy (want moghelijk gheweest hadde) daer af liever hadden ontleedicht gheweest als sulcx uut onser meer dan te veel langher patientie een yeder onpartijger sonder breeder onser berecht wel merken can.

In welcker Defensie van onsent weggen (als wy dat selve met Godt begheeren te betuyghen) niet anders ghepretendeert noch ghesocht en werdt, dan dat die eere Gods ghevordert sy, zijn Goddelick woort gheplantet ende vermeerdert, synes Coninklicken Majesteys Lant ende Onderdanen in vorighen staet ghebracht werden ende dat syne Majesteit rechte Successoren goede, schuldige ghehoorsaemheyte bewesen werde; die onsprekelicke Tyrannie ende vervolginghe van die van Alba ende synen aenhanck gheweert zijnde, die voorseyde Landen van den vreemden Krijchsluyden ontleedicht zijnde tot haerlieder vorighe Vrijheden, Privilegien, Contracten, Ordonnancien ende Statuten, die syne Majesteit selve bevesticht, beloeft ende ghesworen heeft, wederomme comen moghen; ende dat die arme, verjaechde, vervolchde, ghevanghene Christenen wederom in hare vrijheyte ende tot haerlieder wijf ende kinderen, desghelijcken tot hare goedinghen, die hunlieden met ghewelt ontnomen zijn, weder inghestelt moghen werden.

Oock ten laetsten, opdat onser Eeren ende desselven ghelijcken onseren Persoon (na den welcken als boven gheseyt is, dach ende nacht tot int Bedde toe naghetracht werdt), ooc onse have ende goedinghen behoorlicker versekert ende gherestitueert moghen werden.

Ende so wy dit obtineren ende over sulcx behoorlicke assurance ende versekertheyte vercrijgen, so presenteren wy ons hier met expresselick ende verclaren dat wy niet alleene dese onse Defensie afstellen ende weeren, maer oock in effecte yeder eenen te kennen gheven, dat onse intentie ende meyninghe noyt anders gheweest en is dan dat

Gods eere gevoordert ende syne Majesteyt syner Landen ende Onderdanen welvaert, profijt ende ghedijen gheplant, ghemeerdert ende in dagelicken opheffen mochte onderhouden werden.

Volghende dien, betrouwen ende hopen wy vastelick ende ontwijffelick, dat alle eerliefhebbende persoonen, soo wel van hooghen als nederen state ende die in henlieden een recht Duytsch herte ende gebloet hebben ende daerdoor eere ende deucht lief hebben ende ter contrarien alle onchristelicke, tyrannighe ende bloetdorstighe metter herten haten ende vyandt zijn, ende principalick, die henlieden met ons tot onser warachtiger Christelicker Religie metten monde ende metter herten begheven, dat sy henlieden om niemandts wille sullen beweghen laten ende principalicken merckende dat groot perijckel, dangier ende noodt, daerin dat gheheele Rijcke (wanneer sulck sorghelick quaedt door Gods ghenade ende tijdtlicken middel niet verhindert waer) door die listighe, valsche ende subtijle practijcken onser Teghenpartije lichtelick ende sekerlick comen soude; ende wy hopen, dat sy sulcke groote menichfuldighe ende onuutsprekelicke tyrannie behertighen sullen, de welcke noyt in gheene Landen der gheheelder Christenheyt meer ghehoort en is gheweest; ende dat sy henlieden ooc niet alleen en sullen laten persuaderen tot defensie ende voorderinghe eener soo onchristelicker handelinghe, noch oock tot verdruckinghe onserer Christelicker Religien, noch tot die uuterste vervolghinge aen lijf, leven, eere ende goedt eener so grooter menichte goether-tige onschuldighe lieden ende dorstende na de waerheyt.

Maer sullen veel meer dese onse teghenwoordighe Defensie bekennen ende houden voor anders niet dan Christelick, redelick ende toeghelaten als voorghenomen zijnde uut hoochwichighe, gedwongene ende onvermijdelicke oorsaken ende ons hierinne als eenen aengheboren Standt

Duytsch = etymologisch hetzelfde als Dietsch; dus Nederlandsch.
hem begheven = zich keeren.

ende Lidtmaet des Heyligen Rijcx uut Christelicker medelijden ende compassie, die men naer naturlicker ende schuldiger plicht met rechte met den armen, bedroefden ende vervolchden Christenen behoort te hebben, veel eer alle meughelicke voorderinghe, raedt ende bystandt doen ende bewijsen ende met ons daer naer te staen ende dencken, dat men sulck eenen grouwelicken, schrickelicken ende ongehoorden voornemen, rasen ende dullen eerst met behoorlicken ernst verstoore ende weere, de arme, bedroefde, vervolchde ende overweldichde Christenen van nu voort beschutte, bescherme ende defendere ende niet meer ghelijck toch noch toe gheschiedt is ende noch gheschiedt teghen Godt, eere, recht ende reden bedrucke, besware, vervolghde, martelizere, ja met vyer ende sweerdte ende andere schrickelicke middelen, alleene voor de bekentnisse der warer Christelicker Religion richte ende doode.

Dat doende bewijst een yghelick Godt den almachtigen een Christlick, loflick ende welghevallen aengenaem werck, dwelck tot verbreydinghe des Goddelicken woordts ende tot trooste, welvaert ende profijt van veel arme, vervolchde, bedroefde, aenghevochtene ende ghevanghene Christenen, ja oock den omliggenden Standen ende tgheheel Rijke der Duytscher Nation tot plantinghe eender goeder langduerender vrede ghedijen sal.

Sulcx willen ende sullen wy oock die andere onser Defension metverbondene Heeren ende Vrienden teghen eenen ygelicken naer eysch zijns staets, naer onse uuterste ende willichste vermoghen dienstlick, vriendelick ende met allen vlijt verdienen ende de tijdt onses levens gheheel willich, bereydt ende gheneycht bevonden worden.

De Almachtighe barmhertighe Godt wil desen handel, welcker zijn eyghen sake is naer syner Goddelicker almachticheyt tot gheluckighen Christelicken ende redelicken eynde ende uitganc dirigeren ende leyden ende den goeden Coninc openbaren ende te kennen geven (als wy niet

en twiffelen tot zijnder tijdt wel gheschien zal) die ontrouwe dangereuse practijcken, daer met die archlistighe Autheurs omgaen door haer voorschreven onchristlicke vervolginghe ende tyrannie; ende ter contrarien hoe onderdanich, trouwelick ende goedt wy altijdts teghen syne Majesteyt ghesint zijn geweest ende noch zijn.

Ghegheven den 20. Julij/Anno 1568.